

Г. С. Сковороди. Харків : ХНПУ ім. Г.С. Сковороди, 2010. С. 90–97.

6. Стаднік І. О. Лінгвістична відповідність понять «воєнний» дискурс vs «військовий» дискурс. *Science and Education a New Dimension. Philology*. 2016. IV(22). Issue : 99. P. 63–66.

Петренко Дар'я,

здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 1 Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник:

завідувач кафедри правничої
лінгвістики Національної академії
внутрішніх справ **Шутенко С. В.**

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Тема міжкультурної комунікації є актуальною в сучасному світі, оскільки зростання глобалізації та міжнародної співпраці призводить до того, що люди з різних країн, культур та релігій зустрічаються та взаємодіють. Міжкультурна комунікація виникає у всіх сферах життя: бізнесі, туризмі, дипломатії, науці, освіті та ін.

Метою цього дослідження є аналіз проблемних аспектів міжкультурної комунікації.

Основа дослідження становлять роботи таких науковців, як: Бахов І. С., Савчук І. І., Убейволк О. О., Щербина В. М., Е. Хол, Д. Вундерліх, Х. Баузіґер, Д. Круше, Й. Болтен та інші вчені.

Комунікація – явище складне й універсальне, її зміст і форми є предметом дослідження багатьох наук. Відтак поняття «комунікація» може вживатись як у широкому значенні (універсальному), так і у вузько-предметному.

Комунікація (від лат. *communicatio* – зв'язок, повідомлення) – спілкування, що ґрунтується на взаєморозумінні; повідомлення інформації від однієї людини до іншої або кількох інших». Сучасні дослідники міжкультурної комунікації у США розвивають її у двох напрямках: перший – як спілкування і взаємодія культур різних країн і народів; другий – як спілкування і взаємодія субкультур у межах однієї великої

культури. Перше орієнтоване на розробку університетських програм, а друге – прагне вирішити проблеми співіснування етнічних меншин і ствердження культурного плюралізму.

Міжкультурна комунікація – поняття багатопланове, охоплює дві головні складові – «комунікацію» і «культуру». Воно стало популярним, коли почали проводити в науці порівняльні дослідження різних культур та їхніх складових. Поняття «культура» розвивалося історично. Спочатку воно означало процеси освоєння людиною природи, виховання і навчання, але вже з другої половини XVIII ст. починає розглядатися як особливий аспект життя суспільства, пов'язаний зі способом існування людської діяльності і такий, що характеризує відмінність людського життя від інших живих істот. З кінця XIX – першої половини XX ст. у дослідженні проблематики культури стали активно використовувати досягнення антропології, етнології, структурної лінгвістики, семіотики і теорії інформації. Унаслідок цього культуру почали розглядати як інформаційний аспект життя суспільства, як соціально значущу інформацію, що регулює діяльність, поведінку і спілкування людей. Існує спрощена версія концепції, яка утворює схему дефініції культури, що використовується нині в американській літературі у сфері наук про комунікацію. «Культура – це утворення, яке складається з об'єктивних людських утворень (знаряддя, вироби), а також утворень суб'єктивних (права, ідеологія), які у минулому збільшувалися і виправдано засвоювалися – задовольняли інтереси осіб в екологічній ніші – і які внаслідок цього стали цінністю для всіх тих, хто міг взаємно спілкуватися, завдяки спільності мови і простору життя» [4, с. 2].

Прикладний аспект міжкультурної комунікації представлений у професійній діяльності політиків, журналістів, менеджерів, перекладачів, викладачів. Питання підготовки майбутніх фахівців різного профілю до міжкультурної комунікації видається особливо актуальним. Розвиток сучасного інформаційного суспільства неможливо уявити без процесів глобалізації, впровадження інновацій та міжкультурної взаємодії. Сучасний процес виховання й освіти зорієнтований на особливості розвитку людства – розширення взаємозв'язків різних країн, народів і культур, цей процес охопив різні сфери суспільного життя, що виявляється у зростанні культурних обмінів і безпосередніх контактів між державними інституціями, соціальними групами й окремими особистостями. Навчальні

заклади приймають на навчання громадян зарубіжних країн, здійснюють обмін студентами, викладачі проходять стажування за кордоном, беручи участь, таким чином, у міжкультурній комунікації та діалозі культур. Діалог культур – це пізнання іншої культури через свою, а своєї через іншу шляхом культурної інтерпретації та адаптації цих культур одна до одної в умовах контекстної розбіжності більшої частини обох [2, с. 3].

Міжкультурна комунікація розвивається на основі діалогу як засада, на якій базується виникнення смислової і соціальної цілісності та формуються: а) структура діалогу, у контексті якого розвиваються онтологічний, екзистенційний, культурно-символічний та інституціональний рівні; б) особливості діалогу культур, що надають змогу розглядати сам діалог як форму толерантності і зіткнення двох культур та окреслюють індивідуальне буття в реальній взаємодії. На основі дослідних парадигм комунікації поєднується взаємодія і комунікація, які виражаються у взаємному впливі через цінності, норми, установки, що реалізуються в соціальних формах комунікації, таких як забезпечення та підтримка взаємозв'язків у суспільстві, збереження і передача соціально-культурного досвіду та спадковості. Нині в теорії міжкультурної комунікації формуються нові сфери інтересів, що зумовлюють різнобічне вивчення комунікації в контексті глобалізації культури разом із назрілими проблемами такої масової міжкультурної комунікації, які висувають на порядок денний Інтернет-мережа й інші електронні засоби [1, с. 7].

Міжкультурна комунікація може розглядатися в діалозі культур у різних аспектах: за певних умов може ототожнюватися зі змістом поняття «діалог культур» як чинник соціальної комунікації; може бути соціокультурним механізмом стабілізації культурної комунікації, орієнтованої на активізацію інтегративних процесів духовного і матеріального життя суспільства. У першому аспекті конкретний зміст поняття «діалог культур» розкривається в культурно-історичній взаємодії етносів, спрямованій на співдружність і згоду між ними. Причому як чинник соціальної комунікації вона засвідчує різноманітність історичних форм розв'язання територіальних, етноконфесійних, економічних чи політичних суперечностей між народами (військовим шляхом, періодичними локальними конфліктами чи методом переговорів). Зауважимо, що саме метод переговорів можна розглядати як варіант вияву діалогу культур при розв'язанні міжетнічних конфліктів, адже

порозуміння і взаєморозуміння, стабілізують суспільні процеси, створюють умови для розвитку культурних чинників регламентації комунікативної взаємодії. У другому випадку йдеться про вужчий зміст поняття «діалог культур», де акцентується на структурно-функціональному статусі компонентів діалогу культур, які групуються навколо певних сфер культури за такими ознаками: прагматична, лінгвістична, семантична. Передусім, має місце прагматична мета виживання культури народів, практичної доцільності засвоєння елементів «чужої» культури, що веде до розуміння й оцінки своєї культури, взаємозбагачення культур, досягнення згоди, взаєморозуміння. Саме ці ознаки розкривають механізм соціальної ідентифікації, що забезпечує розуміння можливих результатів комунікації, в даному випадку – діалогу: зміни у знаннях, настановах і мотивах поведінки, у поведінці (діях) партнерів [3, с. 8].

Можна зробити висновок, що міжкультурна комунікація є підґрунтям для соціокультурних змін і, як соціальний феномен, характеризується багатоякісністю та динамічністю, а культурні контакти набувають різноманітних вимірів і знаходять свій вираз у взаємовпливі та синтезі. Міжкультурна комунікація є індикатором розвитку культури, вона розкриває її здатність до сприйняття іншокультурних елементів на основі нових для певного соціокультурного організму форм; демонструє здатність транслювати свої цінності в інші культури. Міжкультурна комунікація виступає як ціннісно-нормативний регулятор культурної діяльності, відрізняє одне суспільство від іншого, сприяє його інтеграції та перетворює на культурну самобутність. Міжкультурна комунікація є генератором смислів культури, базовим елементом формування, відтворення і трансляції культури як загалом, так і її складових. Вона закріплює у вигляді символів, знаків та мовного вираження культурне і суспільне значення, створює семіотичний простір, який забезпечує взаємопроникнення і відкритість культур та є умовою свідомої діяльності людей та їх взаємодії. Важливе значення при цьому має символічна форма міжкультурної комунікації, яка є механізмом пам'яті культури [1, с. 8].

Список використаних джерел

1. Бахов І. С. Міжкультурна комунікація в контексті глобалізаційного діалогу культур. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. URL: https://ela.kpi.ua/jspui/bitstream/123456789/7616/1/12_sher.pdf.

2. Савчук І.І. Прикладний аспект професійної міжкультурної комунікації. URL: <https://nniif.org.ua/File/19siirap.pdf>.

3. Убейволк О. О. Актуальні проблеми міжкультурної комунікації в контексті діалогу культур. *INNOVATIVE SOLUTIONS IN MODERN SCIENCE* № 3 (3), 2016. URL: <https://naukajournal.org/index.php/ISMSD/article/viewFile/845/991>.

4. Щербина В. М. Міжкультурна комунікація у сучасному соціокультурному просторі. URL: https://ela.kpi.ua/jspui/bitstream/123456789/7616/1/12_sher.pdf.

Прилуцька Крістіна Вікторівна,
здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 1 Національної академії
внутрішніх справ
Науковий керівник:
професор кафедри правничої
лінгвістики Національної академії
внутрішніх справ, кандидат
філологічних наук, доцент
Юлдашева С. А.

УКРАЇНСЬКА МОВА: КРІЗЬ ТЕРНИ ТИСЯЧОЛІТТЯ

Після краху тоталітарного комуністичного режиму, в умовах національного відродження й відновлення української державності, цілком природно, значно зріс суспільний інтерес до історії України й особливо – до походження та історії української мови як основної ознаки нашої нації. Коли йдеться про виникнення української мови, у свідомості переважної більшості зацікавлених громадян вона часто асоціюється із сучасною літературною мовою, тобто тією, яка щодня звучить по радіо й телебаченню, яку вивчають у школах, якою друкують книжки, газети й часописи тощо. Проте слід пам'ятати, що національна мова – це не тільки спільна для всієї нації літературна мова, опрацьована майстрами художнього слова, але й мова народна, що має діалектні відмінності на різних територіях України.

Після занепаду Київської Русі давньокиївська (давньоруська) мова і далі вживалася на її колишній території, але в українських князівствах вона зазнала ще більших впливів народнорозмовної мови, через що витворився її своєрідний